

บทที่ 5

สรุปผลศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวัฒนธรรมทางการเมือง-ชนชั้นกลางในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมือง เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติที่มีต่อระบอบการเมืองการปกครองของไทย และเพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดลักษณะ แบบแผนของวัฒนธรรมทางการเมือง ของชนชั้นกลางในเขต อ.เมือง จ.เชียงราย โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชาชนเป้าหมาย และได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งสิ้น 160 ราย ผลการศึกษามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 83.1 เป็นเพศชาย ในขณะที่ร้อยละ 16.6 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 38.7 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 37.5 มีอายุ 41 ปีขึ้นไป และร้อยละ 23.8 มีอายุไม่เกิน 30 ปี ส่วนในด้านการศึกษา ปรากฏว่าร้อยละ 82.5 มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี ในขณะที่ร้อยละ 17.5 มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด 4 กลุ่ม มีกลุ่มอาชีพรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ธุรกิจ-ค้าขาย และกลุ่มอาชีพรับจ้าง-พนักงานลูกจ้างเอกชน มีจำนวนเท่ากันคือ กลุ่มละ 40 คน แต่ละอาชีพคิดเป็นร้อยละ 25.0 ทั้งนี้กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันไปอีกด้วย กล่าวคือ ร้อยละ 43.8 มีรายได้ตั้งแต่ 10,000-15,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 30.6 มีรายได้ตั้งแต่ 25,000 บาทขึ้นไป

5.1.2 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วยการติดตามข่าวสารทางการเมืองจากแหล่งข่าวสารต่าง ๆ การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 57.5 ติดตามข่าวสารบ้านเมืองเป็นประจำ ในขณะที่ ร้อยละ 24.4 ติดตามข่าวสารดังกล่าวเป็นบางครั้ง และร้อยละ 18.1 ติดตามข่าวสารบ่อยครั้ง ส่วนแหล่งข่าวสารที่ติดตามเป็นประจำ ปรากฏว่า ร้อยละ 83.3 ของกลุ่มตัวอย่างติดตามข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 98.8 ติดตามข่าวสารจากโทรทัศน์ และ ร้อยละ 40.6 ติดตามข่าวสารจากวิทยุ

ในด้านการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ร้อยละ 96.2 ไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง มีเพียงร้อยละ 3.8 เท่านั้น ที่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง แต่ในด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจในการไปใช้สิทธิทุกครั้งถึงร้อยละ 83.1 ในขณะที่ส่วนที่เหลือไปบ้างเป็นครั้งคราว หรือแล้วแต่สะดวก

5.1.3 ความเห็นต่อประเด็นทางการเมืองของไทย

จากการสอบถามความคิดเห็นประเด็นทางการเมืองของไทยของกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่ามีคำตอบที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นมากที่สุดในแต่ละประเด็น ดังความเห็นที่นำมาแสดงข้างล่าง ดังนี้

- ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับความภูมิใจในความเป็นคนไทยเพราะเป็นชาติที่ดำรงความเป็นเอกราชมาตลอด (ข้อ 1) แบ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่ง คิดเป็นร้อยละ 65.0 ทั้งนี้เพราะว่านับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยเป็นเอกราชไม่เคยเป็นอาณานิคมของประเทศใด กลุ่มตัวอย่างจึงมีความภูมิใจในความเป็นคนไทยอย่างยิ่ง

- ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับประชาชนควรมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยสามารถวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลบนพื้นฐานของความเป็นเหตุและผล (ข้อ 9) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่ง คิดเป็นร้อยละ 46.9 ทั้งนี้เป็นไปตามรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เจ้าของอำนาจ สามารถใช้สิทธิของตนเองได้ตามขอบเขตของกฎหมาย

- ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับนักการเมืองมีส่วนทำให้การเมืองไทยล้มเหลว จึงมีความจำเป็นต้องปฏิรูปการเมือง (ข้อ 5) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่ง คิดเป็นร้อยละ 47.4 ทั้งนี้เพราะในช่วงดังกล่าวกระแสการปฏิรูปการเมืองของประเทศไทย กำลังเป็นที่กล่าวถึงกันสูง และปัจจุบันนี้การปฏิรูปการเมืองทำให้เกิดรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนขึ้นมาฉบับหนึ่ง ที่หลายฝ่ายคิดว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่เจ้าของอำนาจสามารถใช้สิทธิของตนเองได้ตามขอบเขต และชัดเจน

- ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความจำเป็นที่ประชาชนต้องสนใจติดตามข่าวสารการเมือง และมีส่วนการกำหนดนโยบายของรัฐบาล (ข้อ 10) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 57.5 ทั้งนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าปัจจุบันนี้กระแสการเมืองมีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศ และความคิดเห็น หากการเมืองเปลี่ยนแปลงหรือมีการกำหนดบทบาทของตนเองผิดพลาด ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ดังนั้นในฐานะเป็นเจ้าของประเทศ จึงให้ความสนใจกับการติดตามข่าวสาร

- กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน นับว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่มีความเหมาะสมกับสังคมไทย (ข้อ 11) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยร้อยละ 53.1 ทั้งนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นชนชั้นกลาง กำลังให้ความสนใจกับการปฏิรูปการเมืองค่อนข้างสูง

จากรายละเอียดความคิดเห็นดังกล่าว เมื่อพิจารณาเฉพาะความคิดเห็นที่มีค่าสูงตามที่กล่าวแล้วข้างต้น สามารถอธิบายได้ว่า ประชาชนทั่วไปมีความชื่นชมในความเป็นคนไทย หากแต่เป็นเงื่อนไขที่ว่าประเทศไทยเป็นชาติที่มีเอกราชมาช้านานจึงมีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง สำหรับด้านการเมืองและประชาธิปไตยในไทยนั้น กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเห็นรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเป็นฉบับที่มีคุณค่าแก่การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของไทย อีกทั้งประสงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเฉพาะการสามารถวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลด้วยเหตุผลได้ และกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ประชาชนควรให้ความสนใจติดตามข่าวสารบ้านเมืองและมีส่วนกำหนดนโยบายของรัฐบาล ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจทางการเมืองมากขึ้น ด้านนักการเมือง กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า นักการเมืองมีส่วนทำให้การเมืองไทยล้มเหลว จึงมีความจำเป็นต้องปฏิรูปการเมือง

5.1.4 ความเห็นประเด็นทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

จากรายละเอียดแบบสอบถาม ปรากฏว่ามีคำตอบที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นมากที่สุดในแต่ละประเด็น ดังความเห็นที่นำมาแสดงข้างล่าง ดังต่อไปนี้

- ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการไปติดต่อกับราชการ หากไม่ได้รับความเป็นธรรมประชาชนสามารถยื่นเรื่องร้องเรียนได้ (ข้อ 11) พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่ง คิดเป็นร้อยละ 53.3 ทั้งนี้เพราะสามารถสร้างดุลแห่งการบริการระหว่างผู้รับบริการและผู้ให้บริการ ในอดีตที่ผ่านมาได้ยืนยันเสมอว่าการให้บริการของภาคราชการเป็นสิ่งที่ล่าช้าจนสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อการพัฒนาประเทศ

- ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการเลือกตั้งนับว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการแสดงออกทางประชาธิปไตย (ข้อ 6) พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่ง คิดเป็นร้อยละ 50.0 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นหลักสากลทั่วไป ที่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งเป็นหนทางแรกที่จะนำอำนาจต่าง ๆ มาสู่ประชาชน รวมทั้งให้ประชาชนมีบทบาทในการพัฒนาประเทศด้วยการเลือกตัวแทนของตนเองเข้าไปปฏิบัติหน้าที่แทน

- ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยว่าในอนาคตประเทศไทยจะมีนายกรัฐมนตรีเป็นหญิงก็ไม่ใช่เรื่องแปลก พบว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละ 62.5 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อสิทธิของมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน แม้ว่าสรีระร่างกายจะแตกต่างกัน แต่สิทธิในการปกครองประเทศเท่าเทียมกัน ดังนั้นหากมีสตรีได้ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าไม่ใช่เป็นสิ่งที่แปลก

- ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เห็นว่าประชาชนควรมีเหตุผลและใช้วิจารณญาณในการเลือกผู้นำทางการเมือง (ข้อ 9) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วย ร้อยละ 54.4

จากความคิดเห็นดังกล่าว เมื่อประมวลจากความคิดเห็นที่มีความเห็นด้วยสูงสุด สามารถสรุปความคิดเห็นในด้านนี้ได้ว่า ประชาชนทั่วไปมีความเห็นว่าการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นวิธีการที่ใช้เลือกผู้นำเข้าบริหารประเทศได้ดีที่สุดแล้ว ทั้งนี้เพราะประชาชนสามารถใช้วิจารณญาณในการเลือกบุคคลทางการเมืองคนใดที่เหมาะสมเข้าทำหน้าที่ทางการเมืองแม้ว่าบุคคลนั้นจะเป็นเพศหญิงก็ตาม และไม่ใช่สิ่งแปลกสำหรับการเมืองที่มีผู้นำทางการเมืองเป็นเพศหญิง

5.1.5 ความเห็นประเด็นทางการเมืองในระบอบอำนาจนิยม

จากรายละเอียดแบบสอบถาม ปรากฏว่ามีคำตอบที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นมากที่สุดในแต่ละประเด็น ดังความเห็นที่นำมาแสดงข้างล่าง ดังต่อไปนี้

- ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เห็นว่า รัฐบาลไม่ว่าจะเป็นทหารหรือพลเรือน ถ้าทำประโยชน์เพื่อประเทศชาติถือว่ามีความชอบธรรม (ข้อ 4) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 42.5 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมิได้สนใจว่าบุคคลที่จะเข้ามาเป็นผู้นำประเทศ ต้องเป็นทหาร หรือต้องมีกลุ่มผู้สนับสนุนเบื้องหลัง เพียงต้องการให้ผู้ที่เข้ามาทำหน้าที่บริหารประเทศ เข้ามาทำประโยชน์แก่ประเทศให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อประโยชน์ของประชาชน ซึ่งจะเป็นทหารหรือบุคคลที่เป็นพลเรือนธรรมดาก็ได้

- กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า การเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือบ้านเมืองตามระเบียบราชการจะไม่ได้ผลหากไม่มีพวกพ้องหรือมีเส้นสาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 48.8

- กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ผู้นำทางการเมืองควรเป็นผู้มีอาวุโส ชาติกำเนิดและฐานะที่เหลือกว่าบุคคลธรรมดา พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่เห็นด้วย (ข้อ 1) คิดเป็นร้อยละ 60.6 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าบุคคลใดก็ได้ สามารถเข้ามามีบทบาททางการเมือง ไม่จำเป็นต้องมีความอาวุโสหรือไม่จำเป็นต้องมีชาติกำเนิดหรือฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าบุคคลอื่น หากมีความมุ่งมั่นในการเข้ามาบริหารประเทศ กลุ่มตัวอย่างสามารถให้ความยอมรับกับผู้บริหารในลักษณะนี้ได้

- กลุ่มตัวอย่าง เห็นว่า ไม่สมควรที่จะให้ประชาชนมีเสรีภาพในการวิพากษ์วิจารณ์ผู้มีอำนาจเพราะเป็นการขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีในเรื่องค่านิยมของการเคารพผู้ใหญ่หรือผู้มีอำนาจ (ข้อ 10) พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่เห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 51.9

จากความคิดเห็นดังกล่าว ประมวลจากความคิดเห็น สามารถสรุปได้ว่า ในระบอบอำนาจนิยมนั้น ประชาชนไม่มีสิทธิหรือไม่ควรกระทำการวิพากษ์วิจารณ์ผู้มีอำนาจหรือรัฐบาล เพราะสังคมและประเพณีของไทยเป็นสิ่งที่ไม่สามารถรับได้ นอกจากนี้ในระบอบนี้ผู้นำทางการเมืองต้องมีความอาวุโสหรือมีชาติกำเนิดสูง เพื่อให้ความเคารพยำเกรงแก่การเมืองอื่น ๆ และประชาชนทั่วไป

5.1.6 การวิเคราะห์ตัวแปร

ได้ทำการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ระดับการศึกษา อาชีพ และการติดตามข่าวสาร กับความคิดเห็นต่อประเด็นทางการเมืองของไทย ความเห็นประเด็นทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย และระบบอำนาจนิยม ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance; ANOVA) และการวิเคราะห์ไคสแควร์ เฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญที่ระดับน้อยกว่า 0.05 มาอภิปรายผล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การศึกษากับความเห็นต่อประเด็นทางการเมืองของไทย

- ความคิดเห็นต่อประเด็นทางการเมืองของไทย กลุ่มที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อนักการเมืองว่ามีส่วนทำให้การเมืองไทยล้มเหลว จึงมีความจำเป็นต้องปฏิรูปการเมือง (ตารางที่ 24) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือกลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 97.6 และ 77.8 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มที่มีการศึกษาสูงขึ้น คุณวุฒิสูง วิทยุวุฒิสูง ด้วยเหตุทั้งสองประการจึงทำให้กลุ่มที่มีการศึกษาสูงพิจารณาและไตร่ตรองสูงกว่ากลุ่มที่มีคุณวุฒิน้อยกว่า และเชื่อว่าการเมืองไทยล้มเหลวมิได้เกิดขึ้นเพราะนักการเมืองเพียงกลุ่มเดียว

2) การศึกษากับความเห็นต่อประเด็นทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย

- ความคิดเห็นต่อประเด็นทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย (ตารางที่ 33) กลุ่มที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีความคิดเห็นในเรื่องของการเลือกตั้งนับว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการแสดงออกทางประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือกลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และกลุ่มที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี เห็นด้วยร้อยละ 99.2 และ 88.9 ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะ กลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจะวิเคราะห์ประเด็นปลีกย่อยที่เกี่ยวข้องในวิธีการในเชิงลึกมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาน้อยกว่า เช่น การวิเคราะห์ถึงพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง หรือรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้พบเห็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิธีการที่ไม่เหมาะสมผสมผสานอยู่

3) การศึกษากับความเห็นต่อประเด็นทางการเมืองในระบบอำนาจนิยม

- ความคิดเห็นต่อประเด็นทางการเมืองในระบบอำนาจนิยม ด้านผู้นำที่เป็นทหาร เมื่อเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็ไม่จำเป็นต้องเอาสหราชอาณาจักร (ตารางที่ 36) แตกต่างกัน คือกลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีไม่เห็นด้วย ขณะที่เดียวกันกลุ่มที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีเห็นด้วย ทั้งนี้เพราะ กลุ่มการศึกษาปริญญาตรีเห็นว่า ผู้นำการเมืองที่เข้ามาสู่การเมืองและเคยเป็นผู้นำทางการเมืองทหาร มักจะนำทหารเข้ามายุ่งเกี่ยวกับบทบาทการเมือง ด้วยเหตุดังกล่าวการลดบทบาทดังกล่าวควรตัดสหราชอาณาจักร ในขณะที่กลุ่มการศึกษาสูงกว่าเห็นว่า ไม่มีความสำคัญมากนัก

4) ความเห็นต่อประเด็นทางการเมืองของไทยกับอาชีพ

- ความคิดเห็นต่อประเด็นทางการเมืองของไทย เกี่ยวกับการติดต่อกับราชการ ประชาชนได้รับการบริการอย่างดีจากหน่วยงานที่ไม่ติดต่อกับ (ตารางที่ 26) แตกต่างกัน กล่าวคืออาชีพรับราชการมีความคิดเห็นด้วย ส่วนอาชีพรัฐวิสาหกิจ ธุรกิจ-ค้าขาย หรือรับจ้าง-เอกชน ไม่เห็นด้วยกับเรื่องดังกล่าว

5) ความเห็นต่อประเด็นทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยกับอาชีพ

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องของการชุมนุมประท้วงรัฐบาลของประชาชน คือการนำกฎหมายให้อยู่เหนือกฎหมาย กลุ่มอาชีพรับราชการ และกลุ่มอาชีพรับจ้าง-เอกชน เห็นด้วยแต่กลุ่มอาชีพธุรกิจ-ค้าขาย และกลุ่มอาชีพรัฐวิสาหกิจ ไม่เห็นด้วยกับเรื่องดังกล่าว (ตารางที่ 34) ทั้งนี้เป็นเพราะอาชีพรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มธุรกิจค้าขาย ได้อาศัยบทบาทของสหภาพแรงงานในสังกัด หรืออาศัยสมาคม เข้ามาเกี่ยวข้องในการป้องกันสิทธิประโยชน์ของตน และมีบทบาทในการเคลื่อนไหวตลอดเวลา ด้วยเหตุดังกล่าวกลุ่มอาชีพนี้จึงเห็นว่าการเคลื่อนไหวเป็นการใช้พลังแสดงออกในทางสร้างสรรค์ มิใช่การใช้กฎหมายให้เหนือกฎหมาย

6) ความเห็นต่อประเด็นทางการเมืองในระบบอำนาจนิยมกับอาชีพ

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องของการทำความรู้จักสนิทสนมกับผู้นำทางการเมืองหรือผู้มีอำนาจในประเทศจะช่วยให้เรามีโอกาสที่ดีกว่าผู้อื่นคือกลุ่มอาชีพรับจ้าง-เอกชน ธุรกิจ-ค้าขาย และอาชีพรับราชการ ไม่เห็นด้วย ขณะที่เดียวกันกลุ่มที่มีอาชีพรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วย (ตารางที่ 36) ทั้งนี้เพราะกลุ่มอาชีพอื่นนอกเหนือจากอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ โดย

พื้นฐานแล้วมักจะไม่ใช่บทบาทดังกล่าวมากนัก จึงไม่นิยมนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตกับนักการเมือง ส่วนกลุ่มอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจอาจใช้ความผูกพันส่วนตัวในการช่วยเหลือตนเองและกลุ่ม จึงจะสามารถก้าวสู่อาชีพ หรือก้าวสู่ตำแหน่งสูงในองค์กรได้ จึงมีความเห็นด้วยกับบทบาทดังกล่าวที่จะแสดงออกกับนักการเมือง

7) ความเห็นต่อประเด็นทางการเมืองของไทย กับการติดตามข่าวสาร

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองของไทย ด้านโครงสร้างของสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่มี Party List มีความเหมาะสมกับสังคมไทย พบว่า กลุ่มที่ติดตามข่าวสารเป็นบางครั้งเป็นกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มที่ติดตามข่าวสารมากกว่า (ตารางที่ 20) ทั้งนี้เพราะกลุ่มที่ติดตามข่าวสารเป็นประจำย่อมได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งในลักษณะ Party List จึงทราบถึงข้อดี และข้อเสียของระบบดังกล่าวและเห็นด้วย ดังนั้นจึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มที่ติดตามข่าวสารต่ำกว่า

8) ความเห็นต่อประเด็นทางการเมืองของไทย กับการติดตามข่าวสารจากวิทยุ

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองของไทย กฎหมายขยายโอกาสให้บุคคลอายุ 18 ปี มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นการเหมาะสมดีแล้ว กับกลุ่มการติดตามข่าวสารจากวิทยุ พบว่า กลุ่มที่ไม่ได้รับฟังข่าวสารจากวิทยุจะเห็นด้วยในสัดส่วนที่น้อยกว่ากลุ่มที่ฟังวิทยุ (ตารางที่ 25) กลุ่มที่ติดตามข่าวสารเป็นประจำย่อมทราบถึงเจตนารมณ์ในการเปิดโอกาสให้ประชาชนตั้งแต่อายุ 18 ปี มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ติดตามข่าวสารบ้านเมือง

9) ความเห็นต่อประเด็นทางการเมืองของไทย กับการติดตามข่าวสาร

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองของไทย ด้านการติดต่อราชการ ประชาชนได้รับบริการอย่างดีจากหน่วยงานที่ติดต่อ กับกลุ่มการติดตามข่าวสาร พบว่า กลุ่มที่ติดตามข่าวสารน้อยครั้ง ไม่เห็นด้วย ในขณะที่กลุ่มที่ติดตามข่าวสารเป็นประจำเห็นด้วย (ตารางที่ 27) ทั้งนี้เพราะการติดตามข่าวสารเป็นประจำทำให้ทราบว่าปัจจุบันการให้บริการของข้าราชการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าก่อนมาก

10) ความเห็นต่อประเด็นทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยกับการติดตามข่าวสารจากหนังสือพิมพ์

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยเกี่ยวกับการเมืองเป็นเรื่องที่เต็มไปด้วยปัญหาและอุปสรรคยุ่งยากซับซ้อนชาวบ้านธรรมดาทั่วไปยากจะทำความเข้าใจ กับกลุ่มที่มีการติดตามข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ พบว่า กลุ่มที่อ่านหนังสือพิมพ์ไม่เห็นด้วย ในขณะที่กลุ่มไม่อ่านหนังสือพิมพ์เห็นด้วย (ตารางที่ 28) ทั้งนี้เพราะกลุ่มที่ติดตามข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ เห็นว่าการเมืองมิได้มีปัญหาซับซ้อนแต่ประการใด เพราะทราบความเป็นจริงได้ดีกว่ากลุ่มที่ไม่เคยติดตามข่าวสาร

11) ความเห็นต่อประเด็นทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยกับการติดตามข่าวสารจากหนังสือพิมพ์

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย เกี่ยวกับการยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาลโดยอ้างว่า รัฐบาลและนักการเมืองคอร์รัปชันไม่ซื่อสัตย์ เป็นต้น น่าจะมีความชอบธรรมแล้ว กับกลุ่มที่มีการติดตามข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ พบว่า กลุ่มที่อ่านหนังสือพิมพ์ไม่เห็นด้วย ในขณะที่กลุ่มไม่อ่านหนังสือพิมพ์เห็นด้วย (ตารางที่ 29) ทั้งนี้เพราะกลุ่มติดตามข่าวสารได้วิเคราะห์ข่าว และทราบว่าปัจจุบันนี้ในหลายประเทศไม่มีการทำการยึดอำนาจของทหารอีกต่อไป หากประเทศใดยังมีการกระทำทางการเมืองในลักษณะนั้นจะถูกต่อต้านจากนานาชาติอารยประเทศ

12) ความเห็นต่อประเด็นทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยกับการติดตามข่าวสารจากหนังสือพิมพ์

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยเกี่ยวกับการเสนอข่าวสื่อสารมวลชนควรได้รับการตรวจสอบและควบคุมโดยเฉพาะในประเด็นที่มีความขัดแย้งกับรัฐบาลเพราะจะทำให้รัฐบาลขาดเสถียรภาพ กับกลุ่มที่มีการติดตามข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ พบว่า กลุ่มที่อ่านหนังสือพิมพ์ไม่เห็นด้วย ในขณะที่กลุ่มไม่อ่านหนังสือพิมพ์เห็นด้วย (ตารางที่ 31) ทั้งนี้เพราะกลุ่มที่ติดตามข่าวสารมีความเห็นว่าการเข้าไปควบคุมจะทำให้เสรีภาพในการเสนอข่าวลดน้อยไป ซึ่งมีรูปแบบการเมืองในระบบประชาธิปไตย และในกลุ่มประเทศที่มีประชาธิปไตยก็ให้อิสระในการเสนอข่าว หากมีข้อผิดพลาดจากการเสนอข่าวก็ให้มีการฟ้องร้องต่อศาลเพื่อพิจารณาความตามกระบวนการทางกฎหมายดีกว่าการเข้าไปควบคุมสื่อ ซึ่งถือว่าเป็นการปิดตาประชาชน

12) ความเห็นต่อประเด็นทางการเมืองในระบอบอำนาจนิยม กับการติดตามข่าวสารจากหนังสือพิมพ์

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองในระบอบอำนาจนิยม เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความเห็นของส่วนใหญ่ย่อมเป็นสิ่งจำเป็นจึงไม่ควรไปสนใจเสียงส่วนน้อย กับกลุ่มที่มีการติดตามข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ พบว่า กลุ่มที่อ่านหนังสือพิมพ์เห็นด้วย ในขณะที่กลุ่มไม่อ่านหนังสือพิมพ์ไม่เห็นด้วย (ตารางที่ 39) ทั้งนี้เพราะกลุ่มที่ติดตามข่าวสารบ่อยครั้งมักจะพบเห็นเกี่ยวกับประเด็นข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นเสมอในการระบอบการเมือง บางครั้งมีการตั้งกลุ่มขึ้นเพื่อประท้วงอีกฝ่ายหนึ่งที่มีความคิดเห็นขัดแย้งกับตนเอง จนพิจารณาแล้วเป็นเกมการเมืองมากกว่าที่จะทำเพื่อประโยชน์ของประเทศ จึงเห็นว่าเมื่อส่วนใหญ่มีความเห็นเช่นใดจึงไม่ควรให้ความสนใจกับเสียงส่วนน้อย ในขณะที่กลุ่มที่ไม่ได้ติดตามข่าวสารกลับเห็นไปในทิศทางตรงกันข้าม

5.1.7 การพิสูจน์สมมติฐาน

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ตั้งสมมติฐานสำหรับการศึกษาไว้ 2 ประการ คือ สมมติฐานที่ 1 ชนชั้นกลางในเขต อ.เมือง จ.เชียงราย มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่โน้มเอียงในรูปแบบไพร่ฟ้าผสมการมีส่วนร่วม (Subject Participant Political Culture) และสมมติฐานที่ 2 สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีทัศนคติที่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์สมมติฐานสามารถสรุปได้ว่า

สมมติฐานที่ 1 ชนชั้นกลางในเขต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีวัฒนธรรมทางการเมืองผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้าผสมการมีส่วนร่วม

วัฒนธรรมทางการเมืองที่โน้มเอียงในรูปแบบไพร่ฟ้าผสมการมีส่วนร่วมที่ปรากฏตามทฤษฎี สามารถนำหลักการดังกล่าวมาร่วมวิเคราะห์กับข้อมูลการศึกษาครั้งนี้ได้ พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างสูง ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ พ.ศ. 2540 มาตราที่ 26 ถึงมาตรา 65 ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนชาวไทย โดยที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ประชาชนควรสามารถวิพากษ์รัฐบาลได้ ทั้งนี้ควรอยู่บนพื้นฐานของความมีเหตุและผล ประชาชนควรมีสิทธิที่จะเรียกร้องใด ๆ จากรัฐหากพิจารณาแล้วพบว่าประชาชนไม่ได้รับความยุติธรรมในการติดต่อกับทางราชการ เห็นว่าประชาชนควรให้ความสนใจข่าวสาร

บ้านเมืองรวมทั้งให้ความสนใจในการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐ และประชาชนควรใช้วิจารณญาณในการเลือกผู้นำทางการเมืองของตน และในขณะเดียวกันความคิดเห็นประเด็นการเมืองในระบอบอำนาจนิยม ด้านการเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่รัฐหรือบ้านเมืองตามระเบียบราชการจะไม่ได้ผลหากไม่มีพวกพ้องหรือมีเส้นสาย ประชาชนควรแสดงออกเพื่อตอบโต้รัฐ เพื่อให้รับบาลฟังเสียงประชาชน ประชาชนควรทำความรู้จักสนิทสนมกับผู้นำทางการเมืองเพื่อช่วยให้เรามีโอกาสดีกว่าผู้อื่น เป็นต้น เมื่อนำความคิดเห็นทั้งสองประการ คือวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม และวัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้า เพื่อหาเหตุผลเชิงทฤษฎี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นก้ำกึ่งกันในวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และวัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้า จึงกล่าวได้ว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีวัฒนธรรมทางการเมืองผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้ากับวัฒนธรรมการเมืองมีส่วนร่วม จึงรับกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐาน 2 สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีทัศนคติที่แตกต่างกัน จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสังคม เศรษฐกิจ ประกอบด้วย อายุ เพศ อาชีพ การศึกษา และรายได้ มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นด้านการเมืองที่แตกต่างกัน กล่าวคือ อายุที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองของไทย แตกต่างกันทางสถิติ การศึกษาที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองของไทย ประเด็นทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกันทางสถิติ เพศชายและหญิงและการมีรายได้ที่แตกต่างกัน จะส่งผลให้มีความคิดเห็นต่อประเด็นทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน และการประกอบอาชีพแตกต่างกัน จะมีผลทำให้มีความคิดเห็นต่อประเด็นทางการเมืองของไทย ประเด็นทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย และประเด็นการเมืองในระบอบอำนาจนิยม แตกต่างกันไป จึงสรุปได้ว่า สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ ที่ประกอบด้วย อาชีพ รายได้ การศึกษา เพศ มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นทางการเมือง จึงรับกับสมมติฐานนี้

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ชนชั้นกลางในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นกลุ่มที่มีวัฒนธรรมทางเมือง ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมแบบการมีส่วนร่วม คือเห็นว่าประชาชนทุกฝ่ายควรร่วมแสดงบทบาททางการเมืองในทุกโอกาส และวัฒนธรรมแบบไพร่ฟ้า โดยเฉพาะการอิงอำนาจนิยม ซึ่งความกำกวมระหว่างวัฒนธรรมดังกล่าวนี้เมื่อวิเคราะห์ตามทฤษฎี ทำให้ทราบว่าอาจทำให้ระบบการเมืองที่มีรูปแบบประชาธิปไตยไร้เสถียรภาพในระยะแรกๆ เท่านั้น หากระยะเวลาผ่านไปความคิดเห็นด้านอำนาจนิยมของประชาชนลดน้อยลง ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดขึ้นจากกระแสการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ผสมผสานกับการรับฟังความคิดเห็นผ่านสื่อต่าง ๆ จะทำให้วัฒนธรรมการมีส่วนร่วมเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (พ.ศ. 2540) เป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน เริ่มตั้งแต่ก่อนร่างรัฐธรรมนูญ ประชาชนทุกฝ่ายต่างมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น แสดงพลังที่สนับสนุนให้มีรัฐธรรมนูญตามที่ต้องการ สุดท้ายทำให้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ส่งเสริมสิทธิและหน้าที่ของประชาชนชาวไทยไว้ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะประเด็นการมีส่วนร่วม ได้กำหนดขอบเขต และกรอบแนวการมีส่วนร่วมไว้ชัดเจน ดังนั้น จะเป็นโอกาสให้ความคิดเห็นทางการเมืองในระบบอำนาจนิยม และการนิยมการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองด้วยวิธีรุนแรงจะเปลี่ยนแปลงไป

2. การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นในระบบอำนาจนิยมของประชาชนนั้น ทุกฝ่ายต้องร่วมกระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะด้านสื่อสารมวลชน ควรกำหนดกรอบการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองในเชิงสร้างสรรค์ มีจุดยืนประชาธิปไตยชัดเจน ไม่อิงความคิดเห็นของตนเองเป็นสำคัญ เพราะการศึกษานี้พบว่า อิทธิพลของข่าวสารหรือการรับข่าวสารของประชาชน จะสร้างแนวคิดประเด็นทางการเมืองของไทย ระบบประชาธิปไตย และอำนาจนิยม ก่อนข้างแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้รับฟังข่าว ติดตามข่าวสารก่อนข้างเป็นกลุ่มที่ใช้วิจักษ์ญาณในการพิจารณาประเด็นทางการเมือง ตลอดจนมีมุมมองทางการเมืองที่แตกต่างไปจากกลุ่มที่ไม่ติดตามข่าวสาร หรือติดตามข่าวสารน้อย อย่างเห็นได้ชัด การใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้ดี อย่างไรก็ตาม ประชาชนทุกฝ่ายควรช่วยกันตรวจสอบและ

ให้ความคิดเห็นและไม่คำนึงแต่เพียงว่าให้เป็นหน้าที่ของรัฐบาลในการเข้าไปกำหนดกรอบการแสดงผลออกสื่อ เพราะค่อนข้างจะผิดวัตถุประสงค์ และไม่เกิดประโยชน์ทางการเมือง เพราะหากมอบหมายให้รัฐเป็นผู้รับผิดชอบภาพหนึ่งจะเสมือนว่ารัฐบิดเบือนข้อเท็จจริงของข่าวสาร และอาจสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองจนนำไปสู่การใช้ความรุนแรงคล้าย 15 พฤษภาคม 2535 ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ของทุกฝ่ายอย่างแน่นอน

3. ระบบการศึกษา มีส่วนสำคัญต่อการกล่อมเกลายบทบาททางการเมืองของเยาวชนเป็นอย่างมาก ซึ่งหากบทบาททางการเมืองได้รับการยอมรับนับแต่อยู่ในสถาบันการศึกษา เมื่อเยาวชนเหล่านั้นก้าวสู่การประกอบอาชีพ เข้าสู่สังคมที่ต้องอาศัยบทบาททางการเมืองเพิ่มขึ้น จะมีส่วนนำแนวคิดที่ได้รับตั้งแต่อยู่สถานบันการศึกษามาใช้ได้ไม่มากนักน้อย ดังนั้น สถาบันการศึกษาควรปรับเปลี่ยนบทบาท กระบวนการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตร วิธีการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ให้แก่เยาวชน ให้เอื้อต่อการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย พยายามขจัดความนิยมการเมืองในระบอบอำนาจนิยมให้ออกไปจากความรู้สึกของเยาวชน เมื่อสถาบันการศึกษาสามารถรองรับได้ทั้งหมดเชื่อว่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเดียวกัน จะถูกถ่ายทอดออกไปทั่วประเทศ ซึ่งสุดท้ายจะมีส่วนทำให้รัฐธรรมนูญที่ถือใช้ถูกนำไปใช้ในการกำหนดบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไม่มากนักน้อย